

TULVA

ANNA AMNELL

Sotalapsuus syrjäkylässä

Tulva

© 2020 Anna Amnell

Author photograph: Salmetar/Iisalmen Sanomat: Pirkko Anna Amnell

Kannen kuva: SelfPubBookCovers.com/ jascribbles

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-1448-5

Tulva

Sotalapsuus syrjäkylässä

Kiitän kaikkia, jotka ovat tukeneet minua tämän kirjan kirjoittamisessa:

Suomen Kirjailijaliitto ja Taiteen edistämiskeskus.

Omistettu Jaakko Rytkösen jälkeläisille.

Pekka Rytkönen (Alasommee 1490-1550) on Jaakko Rytkösen (Sulkava 20, Pielavesi, Finland 1875 – 1969 Iisalmi) 12. esi-isä.

Valtaneuvos Klaus Henrikinpoika Horn (Halikko circa 1440 - Masku circa 1520) is Jaakko Rytkönen's 12th great grandfather.

Valtaneuvos Klaus Henrikinpoika Horn (Halikko circa 1440 - Masku circa 1520) on Jaakon 12. esi-isä.

Jaakko ja Maria ovat todellisia henkilöitä, muut ovat osittain tai kokonaan fiktiivisiä. Liisa ja Eino esiintyvät myös salapoliisiromaanin Vakoilijoita pikkukaupungissa (2018) fiktiivisinä henkilöinä.

Kirjan ensimmäinen luku on ilmestynyt aikaisemmin Carmen Thomasin toimittamassa Suomi 100 -juhlavuoteen liittyvässä sota-ajan lapsuus -teoksessa Lapset aikasillalla (2017).

Tuntemattoman tekijän pelimannilauluja.

Sisällys

Lapsi ikkunassa	9
Maria ja Jaakko	14
Sianporsaan polkka	18
Kultaiset kädet	23
Uusi talo	27
Viimeinen rauhan kevät	31
Ullakolla on kuolleita perhosia	37
Kaupungin valot.....	39
Korven orkidea.....	43
Täisauna ja nurkkatanssit	48
Sakaran uni	54
Hilma ja Ransu hiihtävät siivet lumessa.....	58
Onnettomuus.....	62
Näkymätön isä	65
Monot ja saappaat	69
Paperinarusta tehdyt kengät	72
Viimeinen kesä.....	76
Kaupunkiin.....	84
Tuulastamassa	88
Koulusta löytyivät mummla ja koko maailma.....	94

Lapsi ikkunassa

Sukutarinoiden kertominen alkoi sinä keväänä, jolloin oli tulva. Oli satanut koko yön, ja vesi oli noussut järvestä ja suosta talon ympärille. Olimme kuin saarella.

Eino-eno ravisteli minut aamulla hereille kesken unien. Naapurin poika oli tulossa hakemaan häntä veneellä kouluun. Eino sanoi, että minun piti olla kiltisti, en saanut koskea hellanluokkuun enkä mennä ulos tuvasta. Naapurin vanha emäntä oli vienyt veneellään Kerttu-tädin lypsämään lehmii metsälaitumella. Kerttu tulisi kohta ja antaisi minulle ruokaa.

Eino ryntäsi ulos koulureppu selässä. Kun kiipesin penkille ja kurkistin ulos, vene oli jo menossa navetan kohdalla. Naapurin poika souti, ja Eino piti perää.

Olin yksin hämärässä tuvassa. Painoin varpaani tiukasti penkin pintaan, kämmneni alimpaan ikkunaruutuun. Nenä kiinni kylmässä ikkunalasissa katsoin ulos. Joka puolella oli vettä. Metsä, pensaat, aitta ja harmaat ladot kohosivat sumussa mäen ympärillä. Painoin huuleni ikkunalasiin ja nuolin sitä. Hengitin ikkunaan kostean pilvenlämpäreen, piirsin siihen sormillani viivoja, jotka menivät ristiin rastiin, piirsin suun ammolleen auki ja silmät selälleen. Aurinko hohti himmeänä pallona pilvien ja usvan takana tumman metsänrajan yläpuolella.

Kello raksutti tasaisesti, ja tuli kohisi hellassa. Minulle tuli kova nälkä ja jano. Menin juomaan kauhalla lähdevettä san-

gosta, joka oli hellan vieressä rahilla. Vesi valui tyhjyyttään kurisevaan vatsaani.

Kurkotin pöydälle, mutta siellä ei ollut ruokaa. Tavallisesti mummo antoi minulle aamulla puuroa ja vastalypsettyä lehmänmaitoa ja Kerttu luki ääneen Yhteishyvästä ja vanhoista koulukirjoista. Hän luki Pekka Puupäästä ja Kiekusta ja Kaikusta. Hän luki hiirestä, joka veti kelkkaa perässään, lyhyt jalka lynkytteli. Minulla oli ikävä maitoa ja mummoa ja ukkia ja kelkkahiirtä.

Kiipesin kaikille penkeille ja kurkistin kaikista ikkunoista. Ikkunat olivat kiinni, ja ulkolasin ja sisälasin väliin oli laitettu jäkälää, puolukanvarpuja ja tulitikkulaatikoita, jotka olivat raollaan. Järven yläpuolella oli sumua. Kiipesin penkille ruokapöydän taakse ja kurkistelin lähteelle päin, mutta en nähnyt mitään sumun läpi.

Toisella puolen navetan takanakin oli nyt vain sumua ja vettä, ei näkynyt metsää eikä kärkytietä. Ikkunan edessä hyppäsi kala vedessä niin korkealle, että sen pyrstö vilahti esiin ja se katsoi minua. Navetta, punamullalla sivellyt aitat ja talo heijastuivat veden pintaan, samoin sininen taivas, valkoiset pilvet ja veden yläpuolella kiertelevät linnut.

Navetan nurkan takaa ilmestyi vene. Naapurin vanha emäntä Anna-Liisa souti, Kerttu istui perässä. Vene tuli mäelle kolisten, sen keula kirskahti alimpaan porraskiveen.

Anna-Liisa piteli airoja paikallaan sillä aikaa, kun Kerttu nousi veneestä maitosanko kädessä. Kertun nenä ja kädet pu-

Sisälleni on leimautunut tuvan ikkuna. Siinä on kuusi ruutua. Ikkunasta näkee niittyjen yli alas metsänrajaan, jonka takana on toinen maailma. Ikkunan edessä vaihtuvat lapsuuteni vuodenaajat, ja niistä tulee kuin yksi ainoa vuosi, jossa on yksi ainoa talvi, kevät, kesä ja syksy. Ne sekoittuivat niihin vuodenaikoihin, joita sukuni on kokenut, niin että me kaikki elämme samassa ajassa,

jossa meidän kaikkien kokemukset ovat limittäin ja päällekkäin.

Kun muistelen noita aikoja ja niitä tarinoita, joita silloin kuulin, ne ovat kuin ihmeen kautta säilyneitä reunoiltaan pyöreiksi kuluneita ja haalistuneita valokuvia, jotkut oudosti valottuneita.

Fiktiota ja faktaa yhdistävä romaani suurperheestä sodan aikana. Pieni lapsi viedään sotaa pakoon isovanhempien luo. Hänestä tulee kuin sisar kymmenen vuotta vanhemmalle enolleen, jonka veljet ovat rintamalla.

Eino ja Liisa esiintyvät myös Anna Amnellin romaanissa Vakoilijoita pikkukaupungissa (2018).

FM Pirkko Anna Amnell on Suomen Kirjailijaliiton jäsen.

Front cover: SelfPubBookCovers.com/jascribbles

Author photograph: [Salmetar/Iisalmen Sanomat](http://Salmetar/IisalmenSanomat)

https://fi.wikipedia.org/wiki/Anna_Amnell

BoD

www.bod.fi